ދީން
ޤުރުއާން ބާވައި ލެއްވު ނީ މަރުޙަލާތަކަކު ން
މި ނި ސްޓް ރީ އޮފް އި ސްލަމި ކް އެފެއާ ޒް ގެ ޢާ ންމު ން ހޭލު ންތެރި ކު ރުމާ ބެ ހޭބައި
މާ ތް اله މު ޙައް މަދު ގެފާ ނަށް ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވީ އި ންސާނި އް ޔަތަށް الَْقِّ أََْح سَ تَـفْسِ اً
بِ و نَ ري
ހި ދާ ޔަތެއް ގެ ގޮތު ގައެވެ. ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު ން ވެގެންދި ޔައީ
އު ޑު ތަކާ އި ބި މު ގައި ފާ ހަގަވެގެންދި ޔަ ބާ އް ޖަވެރި މު ނާސަ ބަތަކަށެވެ. މާ ނައީ: ކާ ފި ރުވި މީހު ން ބު ނޫއެވެ. އެކަލޭގެފާ ނުގެ މައް ޗަށް އެއް ފަހަރާ
އެޤު ރުއާ ން އެންމެ ފު ރުތަމަ ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ ލައު ޙު ލް މަޙް ފޫ ޡް އި ން ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ނުލެއް ވީ ކީއް ވެގެންހެ އް ޔެވެ؟ އެފަދައި ންނެވެ.)އެބަހީ:
ދު ނި ޔޭގެ އު ޑު ގައި ވާ ބައި ތު ލް ޢި އް ޒާ އަށެވެ. އެއީ ރަމަޟާ ންމަހެ އް ގެ ތި މަންރަސްކަލާ ނގެ ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވީ އެފަދައި ން ބައި ބަޔަށެވެ.(
ރެޔެއް ގައެވެ. އެރެޔަށް ނަންދެވި ފައި ވަނީ ލައި ލަތު ލް ޤަދް ރި ގެ އެއީ ތި މަންރަސްކަލާ ނގެ އެއި ން ކަލޭގެފާ ނުގެ ހި ތް ޕު ޅަށް ސާބި ތު ކަން
ނަމު ންނެވެ. އެހި ނދު މަލާ އި ކަތް ބޭކަލު ންނަށް މު ޙައް މަދު ގެފާ ނަށް ދެއް ވު މަށް ޓަކައެވެ. އަދި ތި މަންރަސްކަލާ ނގެ އެޤު ރުއާ ން ލަސްލަހު ން
ތަބަޢަވާ ނެމީ ހު ންނަށް ހު ރި މަތި ވެރި ޝަ ރަފު އެނގި ގެންދި ޔައެވެ. ކިޔަވައި ދެއް ވު މަކު ން ކިޔައި ދެއް ވީމެވެ. އަދި އެއު ރެންނަކަށް ކަލޭގެފާ ނާ
އެމީހު ންނަށް މާ ތް ރަސޫލު ބޭކަލަކު ލި ބި އެފަދަ ދެވަނައެއް ނުވާ ފަދަ އި ދި ކޮޅަށް އެއް ވެސް މި ސާލެއް ނުގެނެވޭނެތެވެ. އެހެ ނެއް ކަމަކު ،
ވަރުގަދަ އު އް މަތަކަށް ވާ ނެއެވެ. ތި މަންރަސްކަލާ ނގެ ކަލޭގެފާ ނަށް ޙައް ޤު ބަސްފު ޅު ގެނެސްދެއް ވައި ،
އެއަށް ވު ރެއް ސާފު ބަޔާ ނަކު ން ބަޔާ ންކޮށް ދެއް ވާ ހު ށީމެވެ.
އެއަށް ފަހު އެޤު ރުއާ ން ދެވަނަފަހަރަށް ، ބައި ބަޔަށް މު ޙައް މަދު ގެފާ ނަށް
ބާ ވައި ލެއް ވު ނެވެ. މި އީ އެހެ ން ސަ މާ ވީ ފޮތް ތައް ބާ ވައި ލެއް ވު ނުގޮތާ ކީރި ތި ރަސޫލާ ރަސޫލު ކަމާ އި ގެން ފޮނުއް ވީއް ސުރެއް ރި ސާލަތު
ތަފާ ތު ގޮތެކެ ވެ. މި ކަމު ގެ ފަހަތު ގައި ވާ އި ލާ ހީ ޙި ކު މަތް ފު ރި ހަމަ ކު ރެއް މަށް ދާ ންދެން މެދު ނުކެ ނޑި ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު މު ން
ބަޔާ ންކޮށް ދެއް ވު މަށް ދާ ންދެން ޢަރަބީ ން ފާ ޑު ކި ޔާ ޒު ވާ ބު ކޮށް ދި ޔައެވެ. އެއީ 23 އަހަރުގެ މު އް ދަތެކެ ވެ. މި ކަމު ގެ ޙި ކު މަތް ތި ރީ ގައި
އު ޅު ނެވެ. ބޮޑާ ވު މާ އި ޖާ ހި ލި އް ޔަތު ގެ ތެރެއަށް ޣަރަޤު ވެފައި ވާ ބަޔަކަށް މި ވަނީ އެވެ.
ތެދު މަގު ދެއް ކެ ވު މަށް ޓަކައި މު ޙައް މަދު ގެފާ ނަށް ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ
1. ޤު ރުއާ ން ބައި ބަޔަށް ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ މާ ތް ރަސޫލާ ގެ ހި ތް ޕު ޅަށް
އެއް ފަހަރަކު ންނޫނެވެ. ރަސޫލާ ގެ ހި ތް ޕު ޅަށް ތަސަ އް ލީއާ އި ކު ރި މަތި ވާ
ތަސަ އް ލީ އާ އި ހި ތް ހަމަޖެހު ން ގެނެސް ދެއް ވު މަށް ޓަކައެވެ.
ހާ ދި ސާތަކު ގައި އަމަލު ކު ރައް ވާ ނޭ ގޮތް ބަޔާ ންކޮށް ދެއް ވު މަށް ، މާ ތް اله
اله
ކީރި ތި ރަސޫލާ މު ޙައް މަދު ޞަ އް ލަ ޢަލައި ހި ވަސަ އް ލަމަގެ
އެކަލާ ނގެ ދީނާއި އެކަލާ ނގެ އަޅު ތަކު ންނަށް އެކަލާ ނގެ ނި ޢު މަތް
އެދު ންފު ޅަކީ މު ޝް ރި ކު ންނަށް އި ސްލާ މް ދީ ނަށް ދަޢު ވަތު ދެއް ވާ
ފު ރި ހަމަކޮށް ދެއް ވު މަށް ދާ ންދެން، ބައި ބަޔަށް ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލައް ވެމު ން
އެމީހު ންނަށް ހި ދާ ޔަތު ދެއް ކެ ވު ން ކަމު ގައި ވި ޔަސް، ފެށު ނީ އް ސުރެއް
ދި ޔައެވެ.
އެމީ ހު ންގެ ފަރާތު ން ލި ބި ވަޑައި ގަތީ ދެކޮޅު ވެރި ކަމާ އި ތު ރާލެވެ.
ފު ރުޤާ ން ސޫރަތު ގެ 32-33 ވަނަ އާ ޔަތު ގައި އެކަލާ ނގެ މާ ތް اله އެކަލޭގެފާ ނަށް ދި މާ ވާ ކަންކަމު ގެ ޖަވާ ބެ އް ގެ ގޮތު ގައާ އި އެކަލޭގެފާ ނުގެ
ވަޙީކު ރެއް ވި އެވެ. قََالَ الَّذِينَ كَفَُوا لَلَْ نُـزلَِّ علََْه الْقُآْنُ جُلَْةً اَحِ دَةً ހި ތް ޕު ޅަށް ތަސަ އް ލީ ގެނެސްދެއް ވު މަށް ޓަކައި ބައި ބަޔަށް ޤު ރުއާ ން
و ر و يِ ر و
كَذَلِكَ لُِنثَِّتَ بِهِ فُـؤَادكََ تََّـلْناَُه تَـتْيلً . لََ يأَُْتونكََ بَِثلٍَ إِلَّ جِ ئْـناَكَ ބާ ވައި ލެއް ވު ން އެކަލޭގެފާ ނަށް ބޭނުންވެގެންވި އެވެ. ޤު ރުއާ ނުގައި
ب وَر رِ و
ޖަމާޢަތުގެ ޚަބަރު 16 އޮކް ޓޯ ބަރު 2016

ދީން
ކު ރީ ގެ ރަސޫލު ބޭކަލު ންގެ ވާ ހަކައާ އި އެބޭކަލު ންގެ ޤައު މު ގެ މީހު ންގެ އެގޮތު ން މީސްތަކު ންނަށް ކަމެއް ވާ އި ރަށް އެކަމާ ގު ޅޭ ޙު ކު މް ތައް
ބޮޑާ ކަމާ އި ކި ބު ރުވެރި ކަމު ގެ ވާ ހަކައާ އި އެމީ ހު ންގެ ކި ބައި ން ބާ ވައި ލައް ވާ އެކަމު ގައި ބަޔާ ންވެގެންވާ ޙައް ޤު ގޮތް އެމީހު ންނަށް
އެބޭކަލު ންނަށް ކު ރި މަތި ވި ތު ރާތަކު ގެ ވާ ހަކައާ އި އެބޭކަލު ންނަށް ހި ދާ ޔަތު ދައް ކަވައެވެ. އަދި މި ގޮތު ގެ މަތި ން ޙާ ލަތާ އި ކު ރި މަގު ގައި
އު ފު އް ލެވި ބު ރައި ގެ ނަތީޖާ އަކަށް ކާ މި ޔަބީއާ އި އި ލާ ހީ މަދަދު ވެގެން ދި މާ ވެދާ ނޭ ކަންކަމަށް ރި ޢާ ޔަތް ކު ރާ، އި ސްލާ މީ ޝަ ރީ ޢަތު ގެ ބި ންގާ
ދި ޔަގޮތު ގެ ވާ ހަކަ އައި ސްފައި ވަނީ މި ސަ ބަބަށް ޓަކައެވެ. އެޅި ގެން ދި ޔައެވެ.
2. މި ކަމު ގެ ސަ ބަބު ން ޤު ރުއާ ންފަދަ އެހެ ންއެއް ޗެއް ގެނެސްގަތު މަށް 5. މި ކަމު ގެ ސަ ބަބު ން މި އީ ކަނޑައެޅި ގަން ޙަކީމް ވަންތަ މާ ތް اله
ކާ ފި ރުން ނުކު ޅެ ދު ންތެރި ވެގެންވާ ކަން ބޮޑަށް އެނގި ގެންދި ޔައެވެ. ބާ ވައި ލެއް ވި ފޮތެއް ކަން އެނގި ގެންދެއެވެ. ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ
ޤު ރުއާ ނު ބައި ބަޔަށް އައު މު ގެ ސަ ބަބު ން ޤު ރުއާ ނުގައި ވާ ގޮންޖެހު މަށް 23 ރު ން، ކަ
އަހަ ގެ މަތީ މި ތަނުން އާ ޔަތެއް އެތަނުން އާ ޔަތެއް ހަލަ
ރައް ދެދެވޭފަދަ އެއް ޗެއް ގެނެސްގަތު މަށް ކާ ފި ރުން ނުކު ޅެ ދު ންތެރި ވެ
ގޮތަކަށެވެ. ކަންމި ހެ ން ހު ރި ކަމު ގައި ވި ޔަސް އެފޮތް ބަލައި މީހަކަށް
އެފަދަ އެންމެ ސޫރަތެއް ވެސް ގެނެސްގަތު މަށް އޮތް ގޮންޖެހު ންވެސް
ފެނި ގެންދާ ނީ ބަލާ ޣަތް ތެރި ކަމު ގެ އެންމެ ފު ރި ހަމަ ގޮތު ގައި މާ ނަ
މަޑު މަޑު ން އު ނދަގޫ ވެ ފު ޅާ ވަމު ންދި ޔައެވެ. ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ
ފު ށު ނާރާނެހެ ން ރި ވެތި ކޮށް އެމު ނި އެކު ލެވި ފައި ވާ ތަނެވެ. އެފޮތު ގެ
އެއް ފަހަރުންކަމު ގައި ވާ ނަމަ އެގޮންޖެހު ންވީ އެއާ ކު ރި މަތި ލާ ން
އެއް އާ ޔަތާ އި އަނެއް އާ ޔަތް ، އެއް ސޫރަތާ އި އަނެއް ސޫރަތް އެއް ވެސް
ޖެހި ލު ންވާ ވަރުގެ ބޮޑު އު ނދަގޫ ގޮންޖެހު މަކަށެވެ.
ކު ރަކި ކަމެއް ނެތި ވަނީ ލާ މެހި ފައެވެ. މި ޤު ރުއާ ން އައި ސްފައި ވަނީ
ޙާ ލަތާ އި ދި މާ ވާ ކަންކަމަށް ރި ޢާ ޔަތް ކޮށް ، އި ންސާނީ މަޞް ދަރަކު ން
3. މި ކަމު ގެ ސަ ބަބު ން ޤު ރުއާ ން ދޭހަކޮށް ދަސް ކު ރުމަށް
ކަމު ގައި ވާ ނަމަ އޭގެ ވައް ޓަފާ ޅި އަކު އެއް ގޮތް ކަމެއް ނުހު ރީ ހެ ވެ.
ފަސޭ ހަވެގެންދި ޔައެވެ. ޤު ރުއާ ން ބާ އް ވައި ލެއް ވު ނީ އު އް މި އް ޔަ
އަދި މި ހާ ބު ގި ސްކޮށް އޭގެ ޢި ބާ ރާތް ތަކާ އި ވައް ޓަފާ ޅި އާ އި މާ ނަ
އު އް މަތަކަށެވެ. އޭގެތެރެއި ން ގި ނަމީހު ންނަކަށް ލި ޔާ ކަށް ނުވަތަ
ނުގެނުވީސްކަން ކަށަވަރެވެ.
ކި ޔާ ކަށް ނޭނގެއެވެ. ޤު ރުއާ ން ބާ ވައި ލެއް ވު ނީ އެއް ފަހަރުން
ކަމު ގައި ވާ ނަމަ ޤު ރުއާ ން ދަސްކޮށް އޭގެ މާ ނަޔާ މެދު ވި ސްނާ
ނި ސާ ސޫރަތު ގެ 82 ވަނަ އާ ޔަތު ގައި އެކަލާ ނގެ މާ ތް اله
ހަދަން އު ނދަގޫ ވީސްކަން ޔަޤީނެވެ. ޤު ރުއާ ން ދަސްކު ރުމަށް އެންމެ
ވަޙީކު ރެއް ވި އެވެ. أََفاَل يَـتَدََّبـروُنَ الْقُرآْنَ ولََْو كَانَ منِْ عِندِ غَْيِ اللّهِ
ފަސޭ ހެ ވެގެންދާ ނީ ޤު ރުއާ ން ބައި ބަޔަށް ބާ ވައި ލެއް ވު މު ންނެވެ.
لََوجَ دُواْ فيِِه اخْ تِاَلفًا كَثرِياً
އަދި މި ކަމު ގެ ސަ ބަބު ން ޤު ރުއާ ނުގައި ވާ އާ ޔަތް ތަކު ގެ މާ ނަ
ދޭހަކޮށް ގަތު މަށާ އި އާ ންމު ދި ރި އު ޅު މު ގައި އެކަންކަން ބޭނުންކު ރުމަށް اله
މާ ނައީ: އެޤު ރުއާ ނަކީ ނޫން އެހެ ން ފަރާތަކު ން އައި އެއް ޗެއް
ފަސޭ ހަވެގެންދި ޔައެވެ.
ކަމު ގައި ވާ ނަމަ، ގި ނަވެގެންވާ ތަފާ ތު ތައް އެއި ން އެއު ރެންނަށް
ފެނުނީ ހެ ވެ.
4. މި ކަމު ގެ ސަ ބަބު ން ހާ ލަތާ ގު ޅޭގޮތު ން ވަޙީ އައު މަށް
މަގު ފަހި ވެގެންދި ޔައެވެ. ޤު ރުއާ ން މީ ސްމީ ހު ން ކު ރާ ކު ށް ތަކާ އި
ޤު ރުއާ ނުގެ ތަފް ސީ ރު
އެމީ ހު ންގެ ގައި ގައި ހު ންނަ ނޭދެވޭ އަޚް ލާ ޤީ ޞި ފަތައް
ޙި ކު މަތް ތެރި ގޮތެއް ގައި އެކަށޭނެ ދަނޑި ވަޅު ތަކެ އް ގެ މަތި ން ޤު ރުއާ ނުގެ ތަފް ސީ ރު ތަބާ ވަނީ އަންނަނި ވި މަންހަޖަށް ކަން އެބަލައި
ރަނގަޅު ނުކޮށް ދި ންނަމަ މީހު ން އެހާ ފަސޭ ހައި ން އެބަލައި ނުގަތީހެ ވެ. ދި ރާސާކު ރާ މީހަކަށް އެނގޭނެއެވެ.
17
ޖަމާޢަތުގެ ޚަބަރު އޮކް ޓޯ ބަރު 2016